

УДК 005.415

АНТИКРИЗОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Студ. Н.П. Рибальченко, гр. МгЕП-16
Науковий керівник проф. Т.Є. Воронкова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Визначення сутності і основних принципів антикризового управління в умовах нестабільного ринкового середовища, конкретизувати зміни в антикризовому управлінні підприємством, що спричинені дією кризових явищ; визначити рівень їх впливу на систему антикризового управління підприємством та розробити рекомендації щодо вдосконалення системи антикризового управління підприємством в нових умовах.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення антикризової діяльності підприємства шляхом виявлення негативних процесів на підприємстві в умовах нестабільного ринкового середовища.

Методи та засоби дослідження: структурно-логічний (при побудові структури дослідження); діалектичний (при формуванні мети, завдань, об'єкта); теоретичного узагальнення (при вивченні результатів дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців). Для проведення дослідження використано напрямки діяльності підприємства в рамках антикризової програми та визначено механізми здійснення антикризового управління.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. В результаті проведеного дослідження дістало подальшого розвитку обґрунтування підходів до формування антикризових заходів як комплексної системи антикризового управління на підприємстві.

Результати дослідження. У країнах із розвинутою ринковою економікою антикризове управління є невід'ємним елементом системи управління підприємством, що являє собою систему заходів, спрямованих на запобігання кризовим ситуаціям, а в разі їх виникнення — розроблення заходів для виходу підприємства з кризи та ліквідації її наслідків. У зв'язку з цим дедалі більшого значення набуває своєчасне виявлення причин виникнення майбутньої кризової ситуації. Головною внутрішньою першопричиною розвитку кризи на підприємстві є помилки в управлінні, а також не досить ефективне та своєчасне реагування на несприятливі зовнішні фактори. В сучасних умовах запобігання існуючих проблем макро- та мікроекономічного характеру здійснюється через невід'ємний елемент загальної системи управління підприємством – антикризове управління. А. Г. Грязнова вважає, що «антикризове управління – це така система управління підприємством, котра має комплексний, системний характер та спрямована на передбачення або усунення несприятливих для бізнесу явищ за допомогою використання всього потенціалу сучасного менеджменту». З погляду професора В. О. Василенка, «антикризове управління — це управління, в якому передбачена небезпека кризи, аналіз її симптомів, заходів щодо зниження негативних наслідків кризи та використання її факторів для позитивного розвитку». Проаналізувавши наявні трактування поняття «антикризове управління», можна виокремити такі завдання: (1) фінансова стабілізація підприємства; (2) локалізація кризових явищ; (3) недопущення банкрутства підприємства; (4) виведення підприємства зі стану юридичного банкрутства; (5) запобігання повторенню кризи.

Отже, враховуючи вище зазначене, необхідно розуміти, що процес виведення підприємств з кризового стану має відбуватися не хаотично та безсистемно, а він має бути належним чином організований та скоординований.

Основними напрямками антикризового управління підприємством є:

Фінансове управління. Здійснення в країні ринкових реформ, високий рівень нестабільності чинників зовнішнього фінансового середовища та ряд інших причин зумовили дослідження цього напрямку в управлінні підприємствами. Специфіку антикризового фінансового управління характеризують двома тезами:

- по-перше, – це комплекс профілактичних заходів, спрямованих на недопущення фінансової кризи: системний аналіз сильних та слабких сторін підприємства, оцінка ймовірності банкрутства, управління ризиками (виявлення, оцінка та нейтралізація), упровадження системи запобіжних заходів, тощо.

- по-друге, – це система управління фінансами, спрямована на виведення підприємства з кризи, зокрема за допомогою санації чи реструктуризації суб'єкта господарювання.

Маркетингова політика. Не менш важливим елементом антикризової програми підприємства є маркетингова стратегія, яка передбачає глибокий аналіз ринку, прогнозування його подальшого розвитку, визначення власної позиції на ринку цінової й асортиментної політики, оцінку комерційного ризику, пов'язаного зі зміною ринкової ситуації, підготовку висококваліфікованих спеціалістів з маркетингу. Маркетингова програма включає заходи, які необхідно виконати організації для стабілізації ситуації на ринку і з виходу з кризи неплатоспроможності, некерованості, не конкурентоспроможності.

Інвестиційна політика і управління інвестиціями. Важливе місце в розробці антикризової програми займає інвестиційна політика як складова стратегічного планування. Вона включає такі основні напрями:

- управління ризиком;
- програмно-цільове управління і складання капітальних бюджетів; стратегічний аналіз;

- стратегічне управління, яке охоплює три сфери прийняття рішень: інвестиції, фінансування, виробничу діяльність.

Управління персоналом. Управління персоналом являє собою сукупність цілеспрямованих дій керівного складу організації і структурних підрозділів з управління підлеглими, спрямованих на досягнення поставлених загальних і специфічних цілей організації. Для цього необхідно проаналізувати складові організаційної структури підприємства, а саме:

- рівень спеціалізації, концентрації, кооперації, централізації виробництва; управлінські процеси, склад управлінських ланок та їх взаємодію, ступінь централізації управління;

- рівень господарської самостійності підприємства, його підрозділів і філіалів;

- рівень використання економічних, організаційних і соціально-психологічних методів управління та інші.

Висновок. Ефективність антикризового управління на підприємствах можна підвищити шляхом комплексного використання всіх механізмів подолання кризи. Також системний підхід допоможе виявити вплив всіх зовнішніх і внутрішніх факторів на діяльність підприємства і вжити необхідних дій для успішного подолання кризових явищ.

Ключові слова. Антикризове управління, ризик, криза, антикризова програма управління підприємством, фінансове і організаційне управління, управління персоналом, маркетингова та інвестиційна політика.